

Sygn. akt I C 3462/18

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 19 grudnia 2018 roku

Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: ASR Michał Maj

Protokolant: Janina Kozłowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 grudnia 2018 roku w Warszawie

sprawy z powództwa J. K. [redacted]

**przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Ministra Rodziny, Pracy i
Polityki Społecznej oraz Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej**

o zapłatę

1. oddała powództwo,

**2. odstępuje od obciążenia powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz strony
pozwanej.**

Sygn. akt I C 3462/18

UZASADNIENIE

Powód J. K. [redacted] wniosła o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej kwoty 24.304,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu powód wskazywał, iż z dniem 30 czerwca 2013 r. przyznane mu świadczenie pielęgnacyjne na dorosłą osobę zostało wygaszone z mocy prawa, a nowelą z dnia 4 kwietnia 2014 r. w zamian za przedmiotowe świadczenie przyznawano na gorszych warunkach, tzw. zasiłek dla opiekuna. Powód powoływał się na treść dwóch wyroków Trybunału Konstytucyjnego K 27/13 i K 38/13, które uznały przepisy pozbawiające go praw słusznie nabytych za niezgodne z Konstytucją RP. Dochodzona niniejszym pozwem kwota stanowiła różnicę

pomiędzy wysokością świadczenia pielęgnacyjnego, które powód powinien otrzymać, a sumą otrzymanego przez powoda zasiłku dla opiekuna w okresie od dnia 01 lipca 2013 r. do końca kwietnia 2017 r. (pозew – k. 3-7).

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości jako bezzasadnego, zarówno co do zasady, jak i wysokości, oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej RP według norm przepisanych (odpowiedź na pozew – k. 25-35).

Postanowieniem z dnia 17 września 2018 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie stwierdził, że w niniejszej sprawie pozwany Skarb Państwa jest reprezentowany przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (postanowienie, k. 43).

Pozwany Skarb Państwa – Marszałek Sejmu RP wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany wskazał, że powód nie wykazał istnienia związku przyczynowego pomiędzy szkodą a wydaniem przez Trybunał Konstytucyjny wyroku w sprawie K 38/13 (odpowiedź na pozew, k. 58-64)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Na mocy decyzji 000126/06/2014 z dnia 18 czerwca 2014 r. Wójta Gminy B... przyznano J... K... zasiłek dla opiekuna w związku z opieką nad matką M... K... w wysokości 520,00 zł miesięcznie od 01 lipca 2013 r. do 14 maja 2014 r. oraz następnie od dnia 15 maja 2014 r. do odwołania (dowód: decyzja z dn. 18.06.2014 r. – k. 8).

J... K... pobierał zasiłek dla opiekuna w wysokości 520,00 zł miesięcznie za okres od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia 30 kwietnia 2017 r. (bezsporne)

W dniu 10 maja 2017 r. J... K... złożył do gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w B... o zmianę zasiłku dla opiekuna na świadczenie pielęgnacyjne (dowód: pismo przewodnie wraz z wnioskiem, k. 9-13).

Decyzją z dnia 24 maja 2017 r. nr 000100/SP/05/2017 Wójt Gminy B... odmówił przyznania świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z opieką nad matką M... K... Samorządowe Kolegium Odwoławcze w K... w wyniku odwołania J... K... decyzją z dnia 28 czerwca 2017 r. uchylił zaskarżoną decyzję i orzekł w to miejsce o przyznaniu J... K... prawa do świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu rezygnacji z zatrudnienia w związku z opieką nad matką, począwszy od dnia 01 maja 2017 r. na czas nieokreślony w kwocie po 1.406,00 zł miesięcznie (dowód: decyzja z dn. 28.06.2017 r. – k. 14-15).

Podstawę powyższych ustaleń faktycznych były okoliczności bezsporne pomiędzy stronami, jak również dowody w postaci dokumentów, których autentyczność ani treść nie była kwestionowana przez żadną ze stron ani nie budziła wątpliwości Sądu.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jest niezasadne.

Trzeba podkreślić, iż odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną deliktem legislacyjnym uzależniona jest od wykazania przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej, tj. szkody, zdarzenia, które ją wywołało polegającego na wydaniu aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucją bądź jego

niewydaniu, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą, a także wcześniejszym stwierdzeniu tej niezgodności we właściwym postępowaniu, jak również wykazaniu adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy niezgodnością a szkodą. W przypadku art. 417¹ § 4 k.c. należy nadto wykazać istnienie przepisu prawa nakładającego obowiązek wydania aktu normatywnego oraz stwierdzenie we właściwym postępowaniu niezgodności z prawem nie wydania takiego aktu.

W dniu 05 grudnia 2013 r. Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok w sprawie o sygn. K 27/13, w którym orzekł o niezgodności z art. 2 Konstytucji art. 11 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 07.12.2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych ustaw. Natomiast w dniu 21 października 2014 r. w wyroku wydanym w sprawie K 38/13 Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z art. 32 ust. 1 Konstytucji art. 17 ust. 1b ustawy z dnia 28.11.2003 r. o świadczeniach rodzinnych w zakresie jakim różnicuje prawo do świadczenia pielęgnacyjnego osób sprawujących opiekę nad osobą niepełnosprawną po ukończeniu przez nią wieku określonego w tym przepisie ze względu na moment powstania niepełnosprawności.

W świetle konstytucyjnego charakteru orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego samo uchylene przez Trybunał aktu normatywnego jako niezgodnego z Konstytucją RP nie jest wystarczające do skutecznego dochodzenia roszczenia odszkodowawczego (por. wyrok SN z dnia 21 listopada 2003 r., I CK 323/02, OSNC 2004, nr 6, poz. 103, z glosą M. Masternak-Kubiak, Przegląd Legislacyjny 2004, nr 2, s. 175). Jeżeli Trybunał inaczej nie postanowi, to jego orzeczenie – stwierdzające niekonstytucyjność przepisu – wywołuje skutki *ex nunc*. Wbrew literalnej wykładni art. 417¹ § 1 k.c. należy uznać, iż stwierdzenie niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją RP, umową międzynarodową lub ustawą nie wystarcza do przypisania Skarbowi Państwa odpowiedzialności za szkody spowodowane wydaniem takiego aktu normatywnego, sama bowiem Konstytucja RP w art. 190 pozostawia Trybunałowi ostateczną decyzję co do tego, jakie skutki ma pociągać za sobą jego orzeczenie. To właśnie Trybunał jest obowiązany do wyważenia wszystkich wartości chronionych konstytucyjnie i podejmowania decyzji, czy w konkretnej sytuacji należy pozbawić akt normatywny mocy i pozostawić sądom ocenę skutków, jakie szkody wyrządziło obowiązywanie tego aktu, czy też wyeliminować wprost możliwość dochodzenia odszkodowania lub – odraczając wejście swojego orzeczenia w czasie – dać szansę ustawodawcy, aby usunął z obrotu określony akt normatywny, a tym samym uniknął odpowiedzialności za szkody spowodowane jego obowiązywaniem. Nie można więc wyklądać art. 417¹ § 1 k.c. sprzecznie z tym, co wynika z przepisów Konstytucji RP, i przyjmować, kierując się jego brzmieniem, że samo stwierdzenie przez Trybunał bezprawia legislacyjnego prowadzi zawsze do odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa. Dopiero jeżeli Trybunał nie określił w wyroku terminu utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego sprzecznego z Konstytucją RP, ustawą lub umową międzynarodową ani nie wyłączył odpowiedzialności Skarbu Państwa, to jego orzeczenie jest podstawą orzekania o odpowiedzialności Skarbu Państwa na podstawie art. 417¹ § 1 k.c. za szkody spowodowane wydaniem tego aktu, a precyzyjnie rzecz ujmując – jego obowiązywaniem. Por. co do powyższego Jacek Gudowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania. Część ogólna, wyd. II, WKP, 2018, uwagi do art. 417¹ § 1 k.c.

W pierwszej kolejności należy ocenić zarzut przedawnienia podniesiony przez pozwanego co do roszczeń powoda opartych na wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 października 2014 r. o sygn. K 38/13. Zarzut był zasadny, gdyż upłynął trzyletni termin przedawnienia z art. 442¹ k.c. Wyrok ten bowiem

ogłoszono w Dzienniku Ustaw dnia 23 października 2014 r., zatem od tego dnia powód powinien wiedzieć już o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia. Natomiast powód z niniejszym powództwem wystąpił dopiero 12 czerwca 2018 r. Należy przy tym wskazać, że przedawnieniu uległy świadczenia dochodzone przez powoda za okres przed dniem 12 czerwca 2015 r., czyli od różnica wysokości świadczenia pielęgnacyjnego i zasiłku dla opiekuna za miesiące od lipca 2013 r. do maja 2015 r. W stosunku do późniejszych świadczeń powód miał już wprawdzie świadomość szkody i osoby odpowiedzialnej za jej powstanie, jednak bieg przedawnienia nie mógł rozpoczynać się jeszcze przed wymagalnością powyższych świadczeń.

Niezależnie od powyższego, w ocenie Sądu, powód nie wykazał zasadności powództwa i to zarówno co do zasady jak i co do wysokości, a to na nim zgodnie z brzmieniem art. 6 k.c. taki obowiązek spoczywał. Należy podkreślić, że powód nie udowodnił żadnej z przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa.

W pierwszej kolejności, powód nie wskazał orzeczenia prejudycjalnego, tj. wyroku Trybunału Konstytucyjnego, na podstawie którego wywodzi odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa z tytułu wydania aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucją RP.

Co prawda Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 21 października 2014 r. (sygn. K 38/13) stwierdził niezgodność art. 17 ust. 1b ustawy z dnia 28.11.2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 07 grudnia 2012 r. z art. 32 ust. 1 Konstytucji, to jednakże w ocenie Sądu nie stanowi on prejudykату bezprawności działania legislatury w niniejszej sprawie przede wszystkim ze względu na zastosowaną przez TK formułę tzw. orzeczenia zakresowego, która to formuła pozbawia w obrocie przepis jako jednostkę redakcyjną tekstu prawnego, a także ze względu na wyraźnie określone przez Trybunał w uzasadnieniu orzeczenia skutki oceny stwierdzonej niekonstytucyjności na przyszłość. TK wskazał, iż art. 17 ust. 1b ustawy z dnia 28.11.2003 r. o świadczeniach rodzinnych jest niezgodny z zasadą równego traktowania w zakresie, w jakim różnicuje prawo do świadczenia pielęgnacyjnego osób sprawujących opiekę nad osobą niepełnosprawną po ukończeniu przez nią wieku określonego w przepisie ze względu na moment powstania niepełnosprawności, a zatem wyrok ten nie uchyla jednostki redakcyjnej tekstu prawnego, pozostawiając ją w obrocie prawnym. Zresztą sam Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu orzeczenia (w punkcie dotyczącym skutków wyroku) podkreśla, iż wyrok wydany w sprawie o sygn. K 38/13 nie uchyla art. 17 ust. 1b rzeczony ustawy ani też decyzji przyznających świadczenia czy też nie kreuje prawa do żądania świadczenia przez opiekunów dorosłych niepełnosprawnych, jeżeli niepełnosprawność nie powstała w okresie dzieciństwa, a orzekł jedynie o niekonstytucyjności części przedmiotowej normy. Zatem skutki tego wyroku obowiązują na przyszłość, a nie z mocą wsteczną, co skutkuje wyłączeniem możliwości zastosowania art. 417¹ k.c. Mianowicie, Trybunał wskazał na niekonstytucyjność istnienia zróżnicowania praw opiekunów ze względu na wiek podopiecznego, kiedy niepełnosprawność powstała. Zatem z charakteru i przyczyn naruszenia zasady równości wynikającej z art. 32 Konstytucji nie wynika ani nakaz podwyższenia zasiłku dla opiekuna przyznanego takim osobom jak powód, ani przyznania takim osobom pełnego świadczenia pielęgnacyjnego na nowych zasadach. Niewprowadzenie takiego przepisu nie stanowi zatem niewykonania wyroku Trybunału Konstytucyjnego (K 38/13), który chciał podkreślić, iż ustawodawca obowiązany jest precyzyjnie określić racjonalne przesłanki, od których

uzależni w przyszłości zróżnicowany poziom świadczenia dla opiekunów dorosłych osób niepełnosprawnych, jednakże z przedmiotowej niekonstytucyjności i uzasadnienia wyroku (K 38/13) nie da się wyprowadzić konkretnego wskazania, w jaki sposób ustawodawca ma to uczynić.

Natomiast w przypadku wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 05 grudnia 2013 r. wydanego w sprawie K 27/13 Trybunał Konstytucyjny, mimo tzw. stwierdzenia prostego niezgodności art. 11 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 07.12.2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych ustaw z art. 2 Konstytucji, to nie stanowi on również prejudykatu bezprawności działania legislatury do domagania się odszkodowania za bezprawie legislacyjne. Tutejszy Sąd miał na uwadze, iż niekonstytucyjność stwierdzona w ww. wyroku dotyczyła przepisów intertemporalnych, tj. co do terminu wygaśnięcia uprawnień opiekunów, a nie nowego kształtu systemu świadczeń opiekuńczych. Trybunał Konstytucyjny nie wypowiedział się w tym wyroku na temat nowych kryteriów przyznawania świadczeń. Prawo do świadczenia pielęgnacyjnego nabytego na podstawie ostatecznych i bezterminowych decyzji administracyjnych wygasło ex lege z dniem 30 czerwca 2013 r. z uwagi na nowelizację przepisów ustawy z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych przez ustawę z dnia 07.12.2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych ustaw. Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku wydanego w sprawie K 27/13 wskazał na skutki jego oddziaływania, z którego wynika, że po stronie takich osób jak powód wyrok ten nie stworzył ani roszczeń o wypłatę utraconych korzyści za okres po dniu 30 czerwca 2013 r., ani podstawy do wywodzenia odszkodowania z tytułu utraty dochodu z praw słusznie nabytych wynikających z niewypłacania powodowi nowego świadczenia pielęgnacyjnego, a także, co więcej, podstawy do skutecznego żądania takich osób jak powód do otrzymania nowego świadczenia pielęgnacyjnego lub nowego zasiłku opiekuńczego przewidzianego od 01 stycznia 2013 r. Zatem skutki tego wyroku obowiązują na przyszłość, a nie z mocą wsteczną, co skutkuje wyłączeniem możliwości zastosowania art. 417¹ k.c. Ustawodawca miał swobodę sposobu implementacji przedmiotowego orzeczenia w celu przywrócenia konstytucyjności prawa, co uczynił poprzez uchwalenie ustawy z dnia 04.04.2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, która weszła w życie 15 maja 2014 r. i dokonała wyrównania przyznanego zasiłku dla opiekunów za okres od 1 lipca 2013 r. wstecz.

Powództwo zostało oddalone przede wszystkim z uwagi na brak wykazania przez powoda poniesienia szkody pozostającej w adekwatnym związku przyczynowym (art. 361 § 1 k.c.) z wydaniem przez Państwo przepisu ustawy sprzecznego z Konstytucją. Ze zgromadzonego materiału w sprawie wynika, iż powód nie występował o przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego na nowych zasadach wynikających ze zmian przewidzianych ustawą nowelizującą z 2012 roku, a o uzyskanie świadczenia pielęgnacyjnego powód zaczął ubiegać się dopiero w maju 2017 r. Powyższe prowadzi do przekonania, że brak otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego w okresie od 1.07.2013 r. do 30 kwietnia 2017 r. nie pozostaje w adekwatnym związku przyczynowym z wydaniem przez Trybunał Konstytucyjny wyrok w sprawie K 38/13. Należy podkreślić, iż świadczenie pielęgnacyjne jest przyznawane wyłącznie na wniosek, a nie z urzędu, jak również nie przysługuje ono z mocy ustawy. Tym samym podniesiony przez pozwanego zarzut, że powód nie ubiegał się o przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego okazał się zasadny, ponieważ powód nie przedstawił na tę okoliczność żadnego dowodu. Powód wnosił wyłącznie o przyznanie mu świadczenia dla opiekuna. Natomiast świadczenie pielęgnacyjne jest przyznawane wyłącznie na wniosek, a nie z urzędu, jak również nie przysługuje

ono z mocy ustawy. Aby powództwo mogło być uwzględnione, powód powinien wykazać, że nastąpiły wszystkie przesłanki do uzyskania przez niego świadczenia pielęgnacyjnego, a jedyną przeszkodą było wydanie przepisu sprzecznego z Konstytucją. Tak się jednak nie stało, ponieważ powód nie złożył wniosku o świadczenie pielęgnacyjne, co powodowało, że powód świadczenia tego nie mógł uzyskać, a przytaczany w pozwie art. 17 ust. 1b ustawy o świadczeniach nie był w ogóle zastosowany w sprawie powoda. Okoliczność, że powód mógł pozostawać w przekonaniu, że nie uda mu się uzyskać świadczenia pielęgnacyjnego nie ma tutaj znaczenia, ponieważ nie konwaliduje to braku przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej w postaci braku związku przyczynowego.

Nawet gdyby jednak przyjąć przeciwne stanowisko, konieczne byłoby stwierdzenie, że powód powinien był domagać się przyznania mu świadczenia pielęgnacyjnego już od dnia 23 października 2014 r., czyli od dnia publikacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego w Dzienniku Ustaw. Od tego czasu domniemanie konstytucyjności wskazanego przepisu ustawy upadło i tym samym powód nie może powoływać się na okoliczność, że odstąpił od złożenia wniosku o świadczenie pielęgnacyjne z uwagi na wyłączający to przepis ustawy, skoro powszechnie wiadomym było już, że przepis ten jest spreczny z Konstytucją RP. Powód wystąpił zaś o przyznanie mu świadczenia pielęgnacyjnego dopiero w maju 2017 r. Nawet jednak gdyby przyjąć powyższe korzystniejsze dla powoda stanowisko, należy przypomnieć, że roszczenia powoda (jak już wcześniej wskazano), dotyczące należności do maja 2015 r. były przedawnione. W rezultacie niezależnie od stanowiska w powyższym przedmiocie, powództwo podlegałoby oddaleniu.

Należy nadto stwierdzić, iż ustawodawca zrealizował w pełni wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 05 grudnia 2013 r. wydanego w sprawie o sygn. K 27/13, wprowadzając ustawę z dnia 04.04.2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, która przyznawała prawo do świadczenia na rzecz osób wskazanych w wyroku TK na takich samych zasadach, jak i wysokości, w jakiej prawo osoby te utraciły z dniem 30 czerwca 2013 r. Reasumując, brak jest zatem podstaw do wywodzenia przez stronę powodową bezprawności działania legislatury na podstawie art. 417¹ § 4 k.c. w związku w wejściem życie rzeczonyj ustawy z dnia 04 kwietnia 2014 r., zatem powód nie udowodnił istnienia przepisu nakładającego obowiązek wydania aktu normatywnego o określonej treści przez organy państwa, w tym przez stronę pozwaną. Sąd miał na uwadze, iż powód nie wskazał wprost w pozwie, iż dochodzi roszczenia na podstawie właśnie art. 417¹ § 4 k.c. Argumentację powoda o zaniechaniu podjęcia przez ustawodawcę działań zmierzających do wykonania wyroku TK w sprawie K 38/13 można uznać jako argumentacją wspierającą obok głównej podstawy dochodzonego roszczenia.

Powód ponadto w ocenie tutejszego Sądu nie udowodnił poniesienia przez niego szkody majątkowej ani jej wysokości, a przedstawione przez niego w pozwie wyliczenie w ocenie Sądu nie mogło stanowić wiarygodnego dowodu – były to bowiem tylko jego twierdzenia, którym zaprzeczył pozwany. Powód nie przedłożył żadnych dokumentów, z których wynikałaby wysokość świadczenia pielęgnacyjnego, w szczególności w okresie od 1 lipca 2013 r. do dnia 31 grudnia 2016 r. i że właśnie akurat różnice tych kwot od otrzymywanego przez powoda zasiłku dla opiekuna stanowiły jego utracone korzyści, tym bardziej, że nigdy o takie świadczenie pielęgnacyjne nie występował. Należy podkreślić, iż powód otrzymywał w okresie objętym pozwem cały czas zasiłek dla opiekuna w wysokości 520,00 zł, który to zasiłek został mu przyznany na jego wniosek. Świadczenie pielęgnacyjne nie ma

charakteru automatycznego, a ponieważ w okresie od 1 lipca 2013 r. powód nie występował o przyznanie mu tego świadczenia, to bezzasadnie jest powoływanie się przez powoda na pozbawienie takiego świadczenia w pozytywnej dla niego decyzji z dnia 18 czerwca 2014 r. o przyznaniu mu zasiłku dla opiekuna.

Powyższe prowadzi do wniosku, iż powód domagał się odszkodowania w związku ze stwierdzeniem niekonstytucyjności przepisu, który w okresie, w jakim umiejscawia swoje roszczenie, nie został wobec niego zastosowany, wobec czego Sąd oddalił powództwo z uwagi na brak związku przyczynowego szkody powoda z działaniem pozwanego polegającej na uchwaleniu przepisu ustawy sprzecznej z Konstytucją RP.

Sąd odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu poza dotychczas poniesionymi na podstawie przepisu art. 102 k.p.c. W judykaturze przyjmuje się, iż przepis art. 102 k.p.c. nie może być rozszerzająco wykładany i wyklucza uogólnienie, a może być stosowany w zależności od konkretnego przypadku. Ustawodawca bowiem przyznaje sądowi pewną swobodę w zasądzaniu kosztów procesu, gdy stosowaniu zasady odpowiedzialności za wynik sporu sprzeciwiają się względy słuszności, co właśnie wyraża się stwierdzeniem, że w przypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów lub nie obciążać jej w ogóle kosztami. Jednocześnie należy przyjąć, że przepis ten może być stosowany w zależności od konkretnego stanu faktycznego. Odstąpienie od obciążania strony przegrywającej sprawę kosztami procesu poniesionymi przez jej przeciwnika procesowego jest możliwe jedynie w wypadkach szczególnie uzasadnionych, przekonujących o tym, że w danym przypadku takie obciążenie byłoby niesłuszne, niesprawiedliwe. Przesłanki te stanowią zarówno fakty związane z samym procesem, jak i leżące w sferze pozaprocesowej, a dotyczące sytuacji życiowej, stanu majątkowego stron, które powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (por. postanowienie SN z 12 stycznia 2012 roku, sygn. akt IV CZ 117/11, LEX nr 1119555). Jak trafnie zauważono w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2012 roku (sygn. akt III CZ 25/12) ocena sądu, czy zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony, o którym mowa w art. 102 k.p.c., ma charakter dyskrecjonalny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności rozpoznawanej sprawy, w związku z czym w zasadzie nie podlega kontroli instancyjnej i może być podważona przez sąd wyższej instancji tylko wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwa. Sąd zważył, iż względy słuszności przemawiały za odstąpieniem od obciążania powódki kosztami procesu należnymi stronie pozwanej. Sąd wziął pod uwagę, iż niniejsza sprawa miała szczególny charakter powódka była cały czas subiektywnie przekonana co do słuszności swoich roszczeń, tj. o pokrzywdzeniu działaniami pozwanego i oparte na tym przekonanie o zasadności jego roszczenia, które to przeświadczenie jest w pewien sposób usprawiedliwione, jeśli wziąć pod uwagę, że pozwany istotnie dopuścił do wydania przepisów sprzecznych z Konstytucją, Jednocześnie Sąd miał na uwadze obecną sytuację życiową oraz finansową powoda, która jest bardzo trudna. Jedynym źródłem dochodu powoda jest świadczenie pielęgnacyjne w wysokości 1.477 zł miesięcznie, a jednocześnie powód opiekuje się swoją niepełnosprawną matką uzyskującą emeryturę w wysokości 1.269 zł miesięcznie, przy czym całe dochody powyższych osób są przeznaczane na pokrycie ich kosztów utrzymania (k. 17-18). Tym samym istotne względy społeczne sprzeciwiają się obciążeniu powoda kosztami procesu.

Zarządzenie:
doręczyć odpis wyroku z uzasadnieniem pełn. powoda (oraz pozwanemu jeśli
wnieście o to w terminie).

Dnia 7 stycznia 2019 roku